

Medlemsblad för DIS-Bergslagen

Regionförening till DIS (Datorhjälp I Släktforskningen)

Verksamhetsområde Bergslagen/Mälardalen



Bild: Aarhus Kunstmuseum
Emigranter som väntar på att gå ombord på atlantångaren som ska ta dem över till USA.
Målning av Edvard Petersen, 1890.

Internet: www.dis-bergslagen.se
E-post: styrelsen@dis-bergslagen.se
Plusgiro: 1175499-1

Postadress:
Dis-Bergslagen, c/o L-G Nilsson
Vasagatan 26 B, 722 15 Västerås

Styrelse

Lars-Göran Nilsson, ordförande
E-post: lars.goran.nilsson@dis-bergslagen.se

Christina Norberg, sekreterare
E-post: christina.norberg@dis-bergslagen.se

Bengt Salander, kassör
E-post: bengt.salander@dis-bergslagen.se

Håkan Johansson, ledamot
E-post: hakan.johansson@dis-bergslagen.se

Jan Wallin, ledamot
E-post: jan.wallin@dis-bergslagen.se

Christer Majtorp, ledamot
E-post: christer.majtorp@dis-bergslagen.se

Mats Norrestam, ledamot
E-post: mats.norrestam@dis-bergslagen.se

Gerd Svensson, suppleant
E-post: gerd.svensson@dis-bergslagen.se

Kent Andersson, suppleant
E-post: kent.andersson@dis-bergslagen.se

Disbytombud

Örebro: Kerstin Malm
E-post: kegubi60@gmail.com

Västerås: Peter Falck
E-post: disbyt@hamre.se

Alla Disbytombud
Se DIS hemsida www.dis.se

Kartansvarig

Christer Majtorp
E-post: christer.majtorp@dis-bergslagen.se

Utbildningsansvarig

Jan Wallin
E-post: jan.wallin@dis-bergslagen.se

DNA-ansvarig

Åke Sjödin
E-post: ake.sjodin@mailbox.swipnet.se

Supportfaddrar i Dis-Bergslagen

Disgen för PC:
Jan Wallin
Tfn: 019-183830. E-post: jan.wallin.orebro@telia.com

Disgen för MAC:
Sven Olby
Tfn: 021-20494. E-post: sven.olby@gmail.com

Alla faddrar
Se DIS hemsida www.dis.se

Ortsombud

Västerås: Lars-Göran Nilsson
E-post: lars.goran.nilsson@dis-bergslagen.se

Örebro: Jan Wallin
E-post: jan.wallin@dis-bergslagen.se

KAK: Peder Wikström
E-post: peder.wikstrom@koping.net

Värmland: Bengt Salander
E-post: bengt.salander@dis-bergslagen.se

Södermanland: Kent Andersson
E-post: kent.andersson@dis-bergslagen.se

Sala: Vakant

Fagersta: Vakant

Dalarna: Märten Ebers
E-post: egers1958@gmail.com

Redaktör för Disponibelt

Christina Norberg
E-post: disponibelt@dis-bergslagen.se

Redaktör för hemsidan

Kent Andersson
E-post: kent.andersson@dis-bergslagen.se

Webbmaster

Håkan Johansson
E-post: hakan.johansson@dis-bergslagen.se

Revisorer

Åke Sjödin, Tomas Östling
Björn Ulvemark (revisorssuppleant)

Ordförandens spalt

av Lars-Göran Nilsson

Hej alla släktforskare i Bergslagen!

God fortsättning på det nya året 2024!

Under det första halvåret planerar vi en rad olika aktiviteter. Vi har träffar i både Örebro och Västerås och det är många som kommer med frågor och problem som våra specialister kan lösa. I Örebro träffas vi i Släktkällaren som ligger på Västra Nobelgatan 24. Där finns en mängd databaser och abonnemang hos Arkiv Digital, Ancestry och Emiweb. Släktkällaren är öppen alla helgfria torsdagar kl 14-18, ibland 14-20, en måndag i månaden kl 14-18.

I Västerås träffas vi som vanligt på Vuxenskolan, Lysgränd 1. Varje träff varar mellan klockan 17 och 20. Vid träffarna kommer vi även att ha specialiserade teman mellan klockan 18:30 och 19:00. Vårt schema är tisdag 5 mars; källhänvisningar, tisdag 2 april; orter i Disgen och tisdag 7 maj, foton i Disgen.

Vi håller vårt årsmöte söndagen den 14 april klockan 18.00 via zoom så att alla i vår förening har möjlighet att delta. Se mer information på sista sidan av tidningen.

Västmanlands Släktforskarvecka kommer att äga rum i Västerås 8 juli, Fagersta 9 juli, Sala 10 juli, Lindesberg 11 juli och Nora 12 juli. Det kan bli förskjutningar någon dag fram eller tillbaka vilket i så fall meddelas på vår hemsida. Passa på att besöka någon av orterna! DIS-Bergslagen siktar på att delta på alla platser.

Om du är intresserad av föreningsarbete så kontakta gärna någon av oss i styrelsen. Ju fler vi är, desto enklare och snabbare kan vi arbeta. Vi behöver nya friska krafter.

Släktforskningsprogrammet Disgen har uppdaterats så jag uppmanar er alla att gradera upp era program och ta del av de nya finesser som har lagts in.

Jag hoppas att ni får ett riktigt bra släktforskarår.

Med släktforskarhälsningar
Lars-Göran Nilsson

Redaktörens ord

Det är roligt att så många av er uppskattar att läsa vår tidning. Tack för er respons i mail och vid möten! Vi vill fortsätta att göra en tidningen som ska vara intressant att läsa, som kan lära oss något och som kanske kan skapa nya kontakter mellan våra medlemmar.

Jag vill också tacka er som efter förra numret av tidningen kontaktade mig med historier och förslag till artiklar. Du behöver inte skriva texten, men ge mig tips så hjälps vi åt. Jag kan inte garantera att ditt material kommer med och framför allt inte att det kommer i nästa nummer, men jag gör allt för att vi ska få med så många medlemmars berättelser som möjligt.

Har du något intressant att berätta, tveka inte att höra av dig till mig på mailadress disponibelt@disbergslagen.se eller ring mig på telefon 0708-644 132.

Som med så mycket annat har priserna för tryck och porto stigit under de senaste åren. En sak vi i styrelsen diskuterar är om våra medlemmar vill ha tidningen i tryckt form eller digitalt?

Vid digital utgåva skulle vi kunna ha fler nummer av tidningen, men vi förstår också tjusningen med en tidning att bläddra i. Hör gärna av dig till mig om du vill ha tidningen digitalt i fortsättningen eller om du har tankar kring frågan.

Vid varje utskick av tidningen kommer ett antal tidningar i retur då adressen är inaktuell. Samma sak gäller när vi skickar mail till våra medlemmar. Vi når inte alla då mailadresserna är ogiltiga. Förstår att det är lätt att missa att ändra uppgifterna på alla ställen. Men vi vill be dig att meddela både ändrad postadress och ändrad mailadress till vårt kansli i Linköping. Du kan gå in på www.dis.se/sjalvservice-medlemmar för att kontrollera och ändra dina uppgifter. Vill du hellre maila kansliet, skicka ett mail till dis@dis.se. Du kan också ringa till kansliet på telefon 013-14 9043 förmiddagar måndag till torsdag mellan kl 09.00-12.00 .

Hälsningar

Redaktören

Badelundaborna som blev mormoner - och utvandrade till Utah i "Nordamerika"

Sammandrag av artiklar skrivna av Bengt Wallén

Jag har genom studier av husförhårsprotokollen i Badelunda socken utanför Västerås, länge känt till att en familj från Närlunda utvandrade till "Nord Amerika" på 1880-talet. Och jag har ofta tänkt att det skulle vara intressant att få kontakt med någon ättling till dessa utvandrare. Men det har bara stannat vid funderingar, troligtvis för att jag inte vet hur man gör.

Men så hände det osannolika en augustikväll 2013. Jag skulle genomföra en guidning vid Anundshög utanför Västerås denna sköna kväll. Många deltagare hade samlats och när klockan var sex och vi just skulle starta guidningen kom två svarta bilar inkörande på parkeringen. Åtta personer klev ur bilarna – fyra vuxna och lika många ungdomar. De kom fram till mig och frågade på engelska om jag kände till "The Lundells", som hade utvandrat från Badelunda på 1800-talet.

Jag förstod nu att jag hade åtta ättlingar till Närlundautvandrarerna framför mig. Jag svarade "Yes, I know them." Det amerikanska sällskapet jublade när de insåg att jag kände till familjen. De hade en hel del dokument att visa, men jag var tvungen att tala om för dem att en guidning just nu skulle starta. Jag erbjöd dem att följa med och nu visade det sig att en ung man i sällskapet kunde tala ganska bra svenska. Det var Samuel, 20 år. Han hade lärt sig prata svenska i Kalifornien genom att lyssna på svensk musik – speciellt rapparen Petter!

Innan vi kom igång med guidningen hann de berätta för mig att de var i Stockholm som turister och hade lånat två bilar för att besöka Badelunda.

De stannade till utanför Café Anund när de såg alla människorna, som var samlade där. Då insåg jag att slumpen rejält var på min sida – jag hade nu träffat dessa ättlingar, som jag så ofta tänkt på.



När jag meddelade guidegruppen vad som var på gång tyckte de att vi tillsammans skulle fixa en bra guidning för våra Badelundaättlingar. Samuel gjorde en bra insats tillsammans med några engelsktalande västeråsare. Guidningen fungerade bra och strax för klockan åtta var vi klara.

Jag ringde hustrun Ulla och berättade att jag tänker bjuda hem åtta amerikanare på kaffe "så sätt på en stor kanna"! Efter guidningen samlade jag amerikanerna och bjöd hem dem till Ulla och mig för att vi skulle kunna fortsätta våra samtal kring "The Lundells". De svarade omedelbart "Yes, please".

När de hade kommit hem till oss bjöd Ulla upp dem på vår altan för kaffe och äppelpaj. Med ett leende på läpparna meddelade de oss att mormoner inte dricker kaffe. Då kom jag plötsligt ihåg att familjen Lundell var mormoner och det var ju därför de hade flyttat till Utah. Men mjölk gick också bra ihop med äppelpajen.



Lundellättlingar fikar hemma hos Ulla och Bengt.

Efter mötet med Lundells ättlingar har jag funderat på vad det var som gjorde att dessa människor bröt upp från Badelunda och tog steget att flytta ända till Salt Lake City i Utah, bortom Klippiga bergen. Jag har noggrant ännu en gång gått igenom husförhårs-, kyrkoråds- och kyrkostämmoprotokollen från den tiden för att försöka få reda på vilka de var som utvandrade. Jag har också försökt få fram kyrkans inställning till missionärerna.

Rusthållaren och nämndemannen Anders Gustaf Lundell och hans hustru Gustava Carolina Ersdotter ägde två gårdar i Badelunda utanför Västerås under andra halvan av 1800-talet. De hade 7 barn i livet, 4 pojkar och 3 flickor, som alla blev mormoner.

Lundells gård i Furby låg i västra delen av byn och kallades därför "Westergården". Vid laga skiftet 1875 flyttades den ut från byn och fick ett nytt läge invid Furbyåsen med storslagen utsikt mot Tuna gård. Gården bestod av en mangårdsbyggnad och en sidobyggnad, båda i timmer med tegeltak. Mangårdsbyggnaden bestod av 3 rum och kök, varav ett rum var väl tilltaget. Samtliga rum hade kakelugnar. Det var sammanlagt 12 byggnader som flyttades till den nya gårdstomten, allt från fähus och stall till avträdeshus och smedja.



Furby gård och kyrkoruin

Under 1870-talet hyrde Anders Gustaf ut mangårdsbyggnaden till småskola, det stora rummet användes till skolsal. Vid den här tiden bodde familjen i Närlunda medan Anders Gustafs broder Johan Olof Lundell skötte gården i Furby.

Vi studier av husförhörprotokollen kan man notera att flera barn födda 1885 och senare har fått anteckningen "Ej döpt" efter sig, dvs ej döpta i församlingen. Det tyder på att mormonerna redan vid den här tiden hade bildat en församling som förrättade dop. Och de hade sina bönemöten i Lundells stora sal i mangårdsbyggnaden i Furby.

År 1886 utvandrade två av sönerna Lundell till Utah, nämligen Per Gustav och Carl August, 39 resp. 27 år gamla. Med på resan följde också den blott 19-åriga kusinen Edla Alfrida Andersson, dotter till en statdräng i Vedby.

Året därpå, 1887, var det dags för syskonen Anders Gottfrid och Frida Amalia Lundell, 36 resp. 26 år gamla, att följa efter.

Redan 1888 var det en ny grupp som utvandrade till Utah. Det var tvillingarna Elin Augusta och Edla Wilhelmina Lundell, 23 år gamla, grannen Erik Alfred Lundell, 33 år och son till Anders Lundell i Närlunda men inte släkt med de andra Lundellarna, arbetaren Johan Alfred Andersson med hustrun Selma Mathilda Ullberg samt tre minderåriga barn och pigan Johanna Lovisa Hellqvist, 26 år och född i Årila socken i Södermanland. Johan Alfred var kusin med Lundellarna.

Fadern Anders Gustaf Lundell dog den 6 juni 1888. Han föddes 1822 i Badelunda och bodde här i hela sitt liv. Han fick uppleva att sex av hans barn flyttade till det stora landet i väster, tvillingflickorna var faktiskt på väg till Utah när han dog. I bouppteckningen efter honom värderades gårdarna i Furby och Närlunda till 7 000 kr respektive 5 500 kr. Han efterlämnade också 200 kr i kontanter.

När den kvarvarande sonen Johan Fredrik Lundell hade avyttrat familjens båda gårdar började han förbereda sin familjs avresa till Utah. Det sista flyttlasset med mormoner som lämnade Badelunda i maj 1890 för destination Utah bestod av Johan Fredrik Lundell med hustru Carolina Stålvqvist och deras två små barn samt gammelmor Gustafa Carolina Ersdotter, 66 år. Dessutom hade två ytterligare familjer bestämt sig för att följa med, nämligen hemmansägaren i Berga, Karl August Söderström med hustrun Amanda Josefina Hellström och deras lilla dotter samt smeden i Sörby, Johan Erik Lindström med hustrun Selma Charlotta Söderström och deras två barn.

Nu var hela familjen Lundell samlad i Utah - mormonernas fäste i världen. De bosatte sig i de ökenliknande områdena Herriman och Benjamin, som låg söder om huvudstaden Salt Lake City. De hade nu kommit till en natur bestående av vidsträckta slätter, snötäckta berg, storslagna dalgångar och en stor salt sjö på 1 283 meter över havet, en natur som väsentligt skilde sig från den de hade lämnat i Badelunda.

Antalet utvandrande mormoner från Badelunda under åren 1886 – 1890 var alltså 26, av dessa tillhörde 11 familjen Lundell. De övriga bodde och jobbade hos familjen Lundell eller så var de nära grannar.

Förra året blev en mycket intressant bok på dryga 500 sidor färdig, som innehåller en mormonmissionärs dagboksanteckningar. De är skrivna under perioden 1883 - 1885, då missionären vandrade omkring i Mälardalen och predikade om den mormonska läran. Det är släktforskaren Sören Törnkvist som har sammanställt anteckningarna så att vi kan följa hur skickligt missionären arrangerade möten i Badelunda. Resultatet blev också att många i Badelunda lät sig döpas och flyttade till Salt Lake City – en plats som var helt okänd för dem!

Vid studier av de kyrkliga protokollen har jag vid tre olika tillfällen funnit noteringar om mormoner och missionärer. Första noteringen är från ett skolrådsprotokoll daterat till 31 mars 1882 då prästen Thelin varnar för "andliga kringresande s.k. kolportörer", skolhuset skulle inte få upplåtas för dessa personer. Man kan läsa om missionärens första besök här i Badelunda, som var lördagen den 22 november 1884, då han annonserade ett möte hos sockenskräddaren Abraham Svanström i Furby. Därefter gick han till prästen Anders Thelin, som bodde i komministerbostaden i Jädra. Thelin tog väl emot den unga mannen från Utah och de hade ett intressant samtal om principerna för evangeliet.

Thelin köpte en Mormons bok av missionären och bad Gud välsigna honom. Thelin och missionären skildes som goda vänner.

I ett senare protokoll från ett möte med skolrådet den 19 februari 1885 skriver prästen Thelin om *kringsmygande mormonpredikanter* och han avråder *husfäder och andra församlingsmedlemmar från att upplåta rum och plats för dem att hålla sammankomster*. Detta protokoll är skrivet 3 månader efter prästen Thelins träff med mormonmissionären. Thelin hade troligtvis fått en skarp tillsägelse av kyrkoherden i församlingen att dessa mormonpredikanter inte skulle få vandra fritt runt i Badelunda!

Den skarpaste skrivningen kan man läsa i protokollet från kyrkorådet den 26 januari 1890. Komminister P J Wallén skriver *"Alldenstund det till Kyrkorådets kunskap kommit, att fler herrar uppträder med mormonistiska föredrag inom församlingen, får kyrkorådet härmed ... förbjuda dessa herrar och för övrigt hvilken mormonpredikant det vara må att uppträda med dylika föredrag inom denna församling, enär dess föredrag enl. Kyrkorådets förmening lede till kyrklig söndring och väcka förakt för den allmänna gudstjänsten"*.

Kyrkorådet beslöt att kyrkostämman skulle få uttala sig *"huruvida de är villig att ingå till Kungens Befallningshafvande med förslag af utsättande af 50 kronors vite för den församlingsmedlem som hädanefter upplåta rum för mormonistiska föredrag hållande"*.

Av dessa protokollsutdrag kan man förstå att missionärernas agerande här i Badelunda inte sågs med blida ögon av kyrkans företrädare och skrivningen i protokollet från 1890 antyder klart att mormonerna vid den här tiden var utsatta för ren förföljelse här. Vitesbeloppet på 50 kronor motsvarade vid den tiden en halv årslön för en dräng.

Det var inte svält och umbäranden som drev dessa badelundabor att emigrera till Nord Amerika - det var förföljelser och en stark tro som låg bakom beslutet.

Min hustru och jag fick god kontakt med badelundaättlingarna och vi blev med tiden goda vänner. Vi har varit och hälsat på dem i USA. År 2022 kontaktade de oss och berättade att de planerade att åter besöka Badelunda. De önskade naturligtvis att få besöka sina ättlingars gårdar i Närlunda och Furby. De ville också besöka vår kyrka och Anundshög. Vi lovade att de också skulle få träffa en person här i Badelunda som är släkt med den utvandrande familjen Lundell.

När Ulla och jag skulle presentera en släkting från Badelunda för de besökande ättlingarna så kunde vi inte finna någon mer passande än Inger Jansson, dotter till Ingeborg och Ingvar Jansson i Furby. Ingers morfars far Robert var kusin med syskonen Lundell som utvandrade. Naturligtvis blev våra vänner från USA överraskade när de fick träffa fina Inger!

Text och bilder: Bengt Wallén, ordförande i Badelunda hembygdsförening

Mormonerna och släktforskning

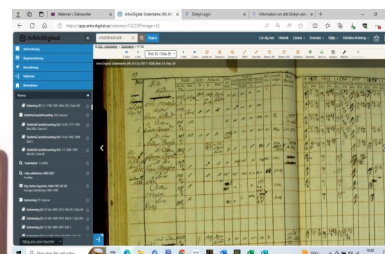
Inom den mormonska kyrkan anses att även avlidna ska kunna döpas vilket sker genom ställföreträdande dop d.v.s. de levande döper sig i de dödas ställe. Det gör att mormonerna har ett stort intresse av att veta vilka anor de har, vilket lett till en omfattande släktforskningsverksamhet.

I mitten av 1930-talet började Genealogiska föreningen i Utah (GSU) mikrofilmning av folkbokföring i både USA och Europa. 1948 började den svenska folkbokföringen mikrofilmats i samarbete med Riksarkivet.

En kopia av varje film överlämnades av Missionspresident Alvin W. Fletcher som representant för GSU som gåva via Sveriges konung på 1960-talet som tack för att GSU fått filmat källorna. I Sverige tillverkades brukskopior från de så kallade "mormonfilmerna" som blev basen till den filmcirkulation som de svenska folkbiblioteken därefter erbjöd forskarna. Postverket fann filmerna skrymmande och begärde därför högre porto att täcka sina merkostnader. SVAR klippte därför upp

filmerna i jackets-längder varifrån mikrokort tillverkades vilka kunde postas för vanligt brevporto.

Nu är mikrofilmerna digitaliserade till glädje för alla oss släktforskare!



Nytt ortsombud

Mårten Ebers, Dalarna

Jag är en skåning i försakingring. Jag bor för närvarande i Sälen Dalarna. Mitt ursprung är från Glimåkra i nuvarande Östra Göinge kommun där jag föddes och växte upp, men som jag lämnade 1979. Mina föräldrar kom båda från Glimåkra men min farfar kom från Kävlinge och min morfar från Algustboda i Småland.

Jag började intressera mig för släktforskning efter att min mor avlidit 2007. Jag hjälpte min far att "rensa" ut efter min mor, och upptäckte då att hon hade en hel del dokument om sin släkt och dess anor. Mor, och även min mormor, hade också haft kontakt med andra släktingar som forskade på samma släktbakgrund.

Jag har anmält mitt intresse att hjälpa till inom DIS centralt efter många års medlemskap och när jag då såg att Dalarna tillhör DIS Bergslagen och också att min fru har härstamning från Bergslagen anmälde jag mitt intresse att hjälpa till även här i denna regionförening.

Mitt första släktträd registrerade jag i MyHeritage strax efter jag hittade min mor släktpapper och "upptäckte" att jag fick en massa förslag på anor som jag kunde lägga till mitt eget träd, vilket jag tyckte var tacksamt just då. Nu har jag lärt mig mer om källkritik och förstår att inte alla ser det som viktigt. 2014 bestämde jag mig för att gå med i DIS. Det tog dock ända till juni 2019 innan jag investerade i Disgen 2019.

Jag forskar på min fars sida i trakterna kring och runt Kävlinge i Skåne. Tillhör den i Skåne välbekanta Brödåkrasläkten, vilket upptäcktes när jag blev medlem i min första släktforskarförening. då jag ville veta mer om min farfars härkomst och anor.

Det var genom föreningens utskick om föredrag kring släktforskning och DNA som "väckte" mig. För det första förstod jag att det nog var bra att ha min släktforskning i ett eget system, där valet föll på Disgen efter ganska noggranna läsningar på Internet om vilken lösning som var bäst. Det var också där jag blev medveten om DNA och vad det kunde innebära för min släktforskning.

Jag forskar också på min mors anor och då pratar vi om nordöstra Skåne, dvs Glimåkra, Osby, Örkened och Östra Broby. Men jag har också kopplingar till Blekinge via min mormors anor. Min morfar kom till Glimåkra 1919 som glasblåsare från Algutsboda i Småland så jag har en rejäl dos smålänsk snålhet med mig från honom, och forskar även på hans bakgrund.

Min fru är från Östergötland men har många anor från Karlskoga med omnejd och från Norrbotten. I min forskning använder jag Riksarkivet och Arkiv Digital. Som skåning så har jag också Demografisk Databas Södra Sverige (ddss.nu) som en ovärderlig källa.

Jag är fortfarande "aktiv" i MyHeritage, där jag laddat upp en del av de DNA som jag hanterar. Jag använder också Geni och Ancestry som uppslagsverk men är mycket noga med att verkligen stämma av att uppgifterna är korrekta. Sist men inte minst så är det många som har delat med sig av sin släktforskning just i Skåne och det är fantastiska källor att titta i. Med källkritik!



Mårten Ebers

Vi vill ha fler ortsombud inom Dis-Bergslagen!

Är du intresserad av att möta andra medlemmar i vår förening och vara en länk mellan oss och andra släktforskarföreningar? Då är du välkommen att höra av dig till någon av oss i styrelsen så berättar vi mer om vad det innebär. Det är inget betungande arbete, men roligt!

Hoppas vi hörs!

Några mindre kända - eller kanske helt okända västmanländska källor

Av Le Roy Billberg

Det är inte ofta vi forskare kommer i kontakt med mindre kända källor men ibland händer det. Vad sägs om en källa som förtecknar gård för gård och alla boendes på gården i mantalsålder från år 1635! Socknen heter Västerfärnebo med Bergsfierdingen (senare Karbenning) och ligger i Västmanland. Källan har inget signum och är i så dåligt skick att den inte kan lånas ut. I Arkivkretsar kallas den för "1635".

Källans ingress lyder: "Roteringslängd som är hållin på all den mantal som finnes i Wästerfernebo socken, hwarefter qwarntullen uthgöra skall af hvar och en som till sin Tolff år, och der öfwer kommen ähr 3 af hwitt Mynt. Den 18 januari Anno 1635."

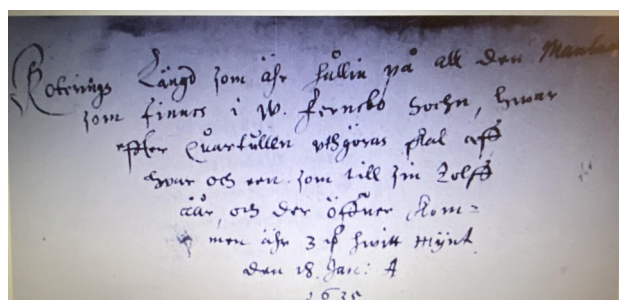
Källan förvaltades ursprungligen av Kammararkivet som även förvaltade källor som t ex jordeböcker, boskapslängder, quarntullar, tiondelängder med flera, från andra socknar både i Bergslagen och andra geografiska områden.

Från kammararkivet har	riksarkivet
	rekolide
Västmanlands läns mantals- o. fl. längder	
1625	Västmanlands handling 1625 nr 16/
1630	Västmanlands handling 1630 nr 98 särskilt band
1633	Västmanlands landsbok med ver. 1632/1124-1141
1634	i ver. 675-693, 705-710 (i samma bunt som landsboken)
1635	särskilt band
1636	"
1637	"
1638	"
1639	"
1640	i verifikationsbandet: 292-316, 409-620
	= 10 band

Källan "1635" filmades av Rekolid för Genealogiska föreningen i Utahs (GSU) räkning. Carl-Erik Johansson, författare till Cradled in Sweden, en skånepåg som emigrerat till Salt Lake verksam vid GSU i Utah, bröt ut ovannämnda roteringslängd vid katalogiseringen av materialet och lade roteringslängden till krigsarkivets roterings- och utskrivningslängder då han menade att forskare lättare skulle finna källan här.

I de äldre utgåvorna av Riksarkivets (RA) hemsida fanns det länkar direkt till boskaps- och roteringslängderna. Men dessa källor spretade ut från ett annars harmoniskt källmaterial och togs därför bort från deras hemsida. Några av källorna från Kammararkivet har senare lagts till på RA:s hemsida, men "1635", som GSU hade lagt in bland roteringslängder kom bort då den ej fanns där den borde finnas. De så kallade "mormonfilmerna" finns dock kvar i Riksarkivets förvar. "1635" finns på RA:s 16 mm film med beteckning CD 159. Det går att beställa kopior från originalkällan men då skall man ju veta vad man söker.

Bakgrunden till att denna källa skapades hänger ihop med utvecklingen av Bergslagen och den svenska förvaltningen.



Katarina Stenbock föddes 22 juli 1535 på Torpa stenhus utanför Borås i nuvarande Tranemo, Västergötland som dotter till riksrådet, marskalken och friherren Gustaf Olsson (Stenbock) och Brita Eriksdotter (Leijonhuvud). Hennes mor Brita var syster till Gustav Vasas första fru Margareta Eriksdotter (Leijonhuvud). Den 22 augusti 1552 gifte Katarina sig i Vadstena med Gustav Vasa (ca 1496-1560). Något närmare släktskap mellan de två var det ju egentligen inte. Gustav Vasa hade endast varit gift med Katarinas moster. Åtta år efter giftet avled Gustav Vasa. Katarina blev änka och tituleras därefter änkedrottningen Katarina Stenbock.

1563 erhöll änkedrottningen Strömsholms gård med Strömsholms län; Snevinge härad; Fiholms gård med Säby och Stora Rytterne socknar; Tynnelö och Magerögårdarna med Aspå, Överselö och Ytterselö socknar samt Tosterö i Strängnäs socken; Kungsberga gård med Fogdö, Vansö och Helgarö socknar i livgeding.

Livgeding (tyska leibgedine) kallades de gods och landområden i Sverige, som anvisades en änkedrottning till underhåll för hennes livstid. De innehades som län under kronan, men förvaltades av innehavarinnan efter eget gottfinnande. De där ingående områdena löd inte under respektive länsstyrelse utan förvaltades av en generalguvernör, vilken utnämns av änkedrottningen. Sala silvergruva och bland andra socknar verkar Västerfärnebo socken ha ingått i änkedrottningens livgeding för efter hennes bortgång år 1621, arrenderar en Bastian Ihring med kompanjon Sala silvergruva och fick med Västerfärnebo socken som en extra inkomst för att kunna utveckla gruvdriften.

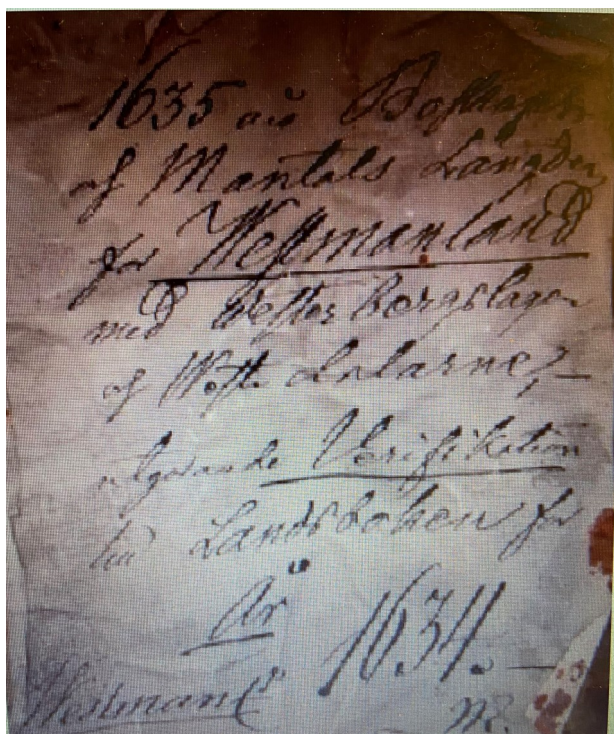
Hans arrende upphörde 1624 - det år när kung Gustav II Adolf grundade Sala stad och avfolkade Sala gruvby, vars innevärdare flyttade till Sala stad. När änkedrottningen avled 1621 återgick socknen till kronan. Ett par år senare drogs Färnebo in i arrendeavtalen rörande Sala gruva, och det kring denna på Gustav Wasas tid, bildade Väsby län. Ett konsortium arrenderade från 1618 gruvan och Väsby län.

Dansken Bastian Ihering, medlem i konsortiet, övertog arrendet och 1624 lades Västerfärnebo till arrendet.

Först 1628 när Iherings kontrakt gick ut redovisas Västerfärnebo självständigt. Med folkmängdstillväxten knoppades nya socknar av från de ursprungliga. År 1642 fick Västanfors en egen kyrka och avskildes då från Norberg socken som kapellförsamling. Karbenning socken fick egen kyrka år 1654.

”1635” tillkom då det fanns ett behov av att få veta vilka som levde i området och var skattskyldiga. På 1650-talet förpantas till Magnus Gabriel De la Gardie (1622-1686) flertalet av hemmanen i Västerfärnebo socken och hans bror Pontus Fredrik De la Gardie 1630-1692 resterande hemman. Syskonen De la Gardie påstås ha ägt hela Västerfärnebo socken fram till reduktionen.

Roteringslängden 1635 för Västerfärnebo socken är uppdelad i gårdarnas skattenatur vilket gör att samma gård kan finnas under olika avsnitt; skattehemman, frälse under Jacob De la Gardie, andre frälse, under Forss sätesgård, arv och egne, embetsmän och bergsfierdingen.



Volymen förvaras av Riksarkivet i Marieberg, Stockholm. Den har inget signum men förtecknas som ”1635”. Trots detta innehåller den även längder från 1634. Den ingår i länsräkenskaperna för Västmanlands län och innehåller mantals-, boskaps- och roteringslängder. Märkt av mögel och kan ej lånas.

Ett exempel på några skattehemman i ”1635”:

Ösby

Peder Isacson, hu Cecilia, Olof Isacson, Elisabeth Isacsdotter, Marcus, Hans Isacson, hu Elin Pedersdotter, Johan Larsson.

Förstby

Joen Larsson, Margreta Joensdotter, Kerstin Joensdotter, Olof Olofson.

Ålsvarta

Mats Börillson, hu Anna Pedersdotter, Kerstin Börillsdotter, Margreta Jöransdotter, Hans Joensson.

Peder Jönsson, hu Karin Samuelsdotter, Mats Jönson, Karin Jönsdotter.

Olof Hanson, Anna Hansdotter. Olof Larsson, hu Kerstin.

Wästerby

Anders Pederson, hu Brita Andersdotter – blind, Lars Pederson, Karin Andersdotter.

Joen Olofson, hu Marina Mattsdotter, Olof Pederson, hu Brita Joensdotter.

Hans Larson, hu Karin Nilsdotter, Anders Erichson, Elisabeth Olofsdotter.

Detta är en förkortad version av materialet från författaren. Vill du läsa hela förteckningen tagen ur ”1635”, gå in på vår hemsida. Under rubriken ”Dokument” hittar du hela artikeln.

Text och bilder: Le Roy Billberg



Västerfärnebo kyrka är av medeltida ursprung, men nuvarande exteriör, en korskyrka med centraltorn, tillkom vid om- och tillbyggnad 1767–1770

Källa: Wikipedia

Vad har hänt i vår förening sedan sist?

Den 5 november genomfördes vårt **Höstmöte** via Zoom. Att vi genomför års- och höstmötena digitalt är för att vi vill att alla i vår förening ska kunna delta. Vi har ett stort upptagningsområde vilket gör att det för många är lång väg att ta sig till ett fysiskt möte.

På mötet beslutades att medlemsavgiften ska vara oförändrad till 60.-/år för år 2024. Styrelsens förslag till budget godkändes. Inga övriga frågor hade kommit in till styrelsen.



Den 9 november var Dis-Bergslagen inbjudna till Surahammars bibliotek för att lyssna på Örjan Hedenberg som berättade om "Smeder och smedforskning". Ett dryga trettio deltagare fick lyssna på ett intresserat föredrag. Vi fick också möjlighet att köpa kompendier om järnbruk i olika delar av landet, utgivna av Föreningen för Smedsläktforskning, FFS.

Bild: Christina Norberg

Den 5 december arrangerade vi, tillsammans med Västerås släktforskar-klubb, ett föredrag om Spann-Karin, kolarhustrun som gick till kungs. För att få rätt gentemot bruket.

Föredragshållare var Bisse Falk som berättade historien på ett levande och engagerande sätt.



Bild: Christina Norberg

Den 20 januari genomfördes den riksomfattande Släktforskdagen. Dis-Bergslagen deltog i Västerås, Köping och Örebro.

Många intresserade personer besökte oss, tittade på våra olika produkter och ställde frågor.



Bild: Lars-Göran Nilsson



Första informationskvällen på vår medlemskväll i Västerås genomfördes den 23 januari via länk. Grunderna i Disgen visades av Jan Wallin, Örebro. För kommande aktiviteter, se vår hemsida.

Bild: Christina Norberg

Kommande aktiviteter

Vi genomför aktiviteter och samarbetar med olika föreningar i vårt verksamhetsområde. Gå in på vår hemsida för att se vad som är på gång. Se till att ha rätt mailadress registrerad då vi ibland även skickar ut inbjudan via mail till dig som bor i närheten av arrangemangen.

Hoppas vi ses framöver!

Medlemsstatistik 2024-02

Centralort	antal med DIS-Bergslagen	antal med enbart DIS	DIS-Bergslagen andel	DIS-Bergslagen antalsändring ¹⁾
Västerås	304	75	79,5%	+0
Örebro ²⁾	245	171	58,9%	+5
Dalarnas län	207	153	57,5%	+1
Värmlands län	137	238	36,5%	+1
Eskilstuna	106	118	47,3%	-1
KAK	82	35	70,1%	+0
Karlskoga ³⁾	55	63	46,6%	+0
Uppsala	28	0		-1
Sala	31	17	64,6%	+0
Enköping	17	0		+0
Fagersta	16	8	66,7%	+0
Katrineholm	7	0		+0
Övriga regioner	89	0		-3
Utlandet	2	0		+0
med okänd adress	0	0		
Summa	1 326	878	60,2%	+2
Medlemstotal	2 204			
Familjemedl i DIS-Bergslagen	27	7	79,4%	+0

1) Sedan 20240101

2) Örebro omfattar hela Örebro utom Karlskoga

3) Karlskoga omfattar även Kristinehamn och Filipstad

Nya medlemmar sedan föregående Disponibelt

Mnr	Namn	Ort	Mnr	Namn	Ort
8439	Marja Winberg	HELSINGBORG	61897	Peter Sävje	VÄSTERÅS
61758	Kenneth Bure	STRÅNGNÄS	61991	Peter Thorsell	SOLLERÖN
61748	Annette Henriksson	FALUN	62001	Zandra Lindblom	GRUMS
61744	Margareta Åberg	FALUN	62008	Ulla-Li Dimberg	SURAHAMMAR
61837	Lars Alenius	ESKILSTUNA	61920	Anette Holmberg Önning	VÄSTERÅS
61851	Christer Fors	SÄTER	61917	Elly Maria Svensson	VÄSTERÅS
61426	Mats Jos	VÄSTERÅS	61992	Åke Wallenbet	VÄSTERÅS
61879	Sören Alverholm	ESKILSTUNA	61955	Hans Andersson	ÖREBRO
61901	Ulf Embretsen	SÄTER	46278	Susanne Hansson	ÖREBRO
61862	Åsa-Maj Pettersson	HEDEMORA	41225	Benny Holte	ÖREBRO
61898	Marianne Avelin	KOLBÄCK	61956	Klas Jonsson	ÖREBRO
61875	Jan Karlsson	VÄSTERÅS	7250	Håkan Sellerfors	ÖREBRO
61896	Joakim Lindberg	VÄSTERÅS	61995	Lars Strömberg	ÖREBRO

Ni är alla hjärtligt välkomna till Dis-Bergslagen!

Gå gärna in på vår hemsida dis-bergslagen.se för att se vad som händer i vår förening.



Kallelse till årsmöte Dis-Bergslagen söndagen den 14 april 2024 kl 18.00 via Zoom

Vid årsmötet kommer följande punkter behandlas:

1. Val av ordförande och sekreterare för mötet
2. Val av två personer, tillika rösträknare, att jämte ordförande, justera protokollet
3. Fråga om mötet är behörigen utlyst
4. Fastställande av föredragningslista
5. Styrelsens verksamhetsberättelse med bokslut och ekonomisk redovisning
6. Revisorns berättelse
7. Fastställande av resultat- och balansräkning
8. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
9. Fråga om antalet styrelsemedlemmar och suppleanter
10. Val av ordförande
11. Val av styrelseledamöter och suppleanter
12. Övriga val som styrelsen föreslår
13. Fråga om valberedning
14. Framställnings från styrelsen och behandling av motioner från medlemmar
15. Beslut om medlems- och familjeavgift för 2025
16. Förslag till verksamhetsplan och budget för kommande år
17. Övriga frågor att beredas av styrelsen

Årsmötet kommer att hållas digitalt via Zoom för att alla medlemmar ska ha möjlighet att delta.

Vänligen meddela ditt intresse att delta **senast 31 mars 2024** till **Jan Wallin (jan.wallin@dis-bergslagen.se)**. Medlem måste i sin intresseanmälan ange hela sitt namn, bostadsort, e-postadress och medlemsnummer. Dessa uppgifter används för att skapa en röstlängd (efter avprickning) samt för att skicka inloggningsuppgifter. Information om hur du anmäler dig till mötet kommer också att finnas på vår hemsida.

På vår hemsida (www.dis-bergslagen.se) hittar du agendan, verksamhetsberättelsen för 2023 samt stadgarna för föreningen inför mötet.

Du som anmält ditt intresse kommer i god tid innan mötet att få information om hur du ansluter dig samt ställer frågor, röstar osv. Vi ber dig därför att kontrollera att du har rätt mailadress angiven.